

OKAY TIRYAKIOĞLU

JÜL SE- ZAR

ROMAN

DEMİRDEN ORDULAR ÇELİKTEN İRADE

I

*“Yaşama sanatı, bir dansçınınkinden çok
bir güreşçinin sanatına benzer. Savunmaya
dikkat etmeli, öngörülemeyen saldırılar
karşısında bile sağlam durup devrilmemeli”*

Marcus Aurelius (Kendime Düşünceler)

Roma - Ağır Zırhlı Piyade Okulu Genel Talim Alanı

MÖ. Mart 86

Çamurlu su birikintilerinin arasına yıkıldığında, arkadaşlarının yaralı bacaklarını gördü. Yaklaşan akşamın alacasında, asırlık gövdeleri puslu zeminden yükselen birer ağaç gövdesi gibiydiler. Her birinin sandallı ayaklarının halleri daha da kötüydü. Nasırlı parmakları ve vücut ağırlıklarını tartan dış kısımlarında, kabukları defalarca sıyrılıp yeniden kanayan irili ufaklı bereler görülüyordu. Kayışları, eğitim kuralları gereği çifte sarılıp sıkıştırılmış olduğu için, baldırları boyunca iz yerleri paslı bir mora bürünmüştü.

‘Evine giden yol yok artık,’ dedi içinden tanıdık bir fısıltı. Küçük bir çocuk olduğu günlerden beri yakasını bırakmayan o ses... ‘Kuşatıldın ve şehrinin bütün bulvarları birer mezarlık

artık. Bak, sokağının üzerinde uğursuz, soğuk, kemik beyazı bir ay yükselmiş...'

Her defasında, artık alıştığını düşündüğü bu yumruklara aldırmadığını sanıyordu çocuk. Ama yine yanıldığını sezdiği anlarda kapıldığı öfke en kötüsüydü. Rüzgârın yer yer parçaladığı bulutlarla kaplı bahar göğünü izleyerek kendinden emin bir tavırla doğruldu. Burnunun kırılıp kırılmadığını bilmiyordu henüz ama merak da ediyor değildi. Neticede, o balyoz gibi yumruk onu yine bayıltamamıştı işte. O ilk sefer hariç. Ah o ilk sefer...

Sırtına çevrilmiş ağır piyade kalkanının köselelerinin sızlattığı çıplak omuzları alev alev yanıyor, burnunun sancısını bastırıyordu şimdi. Belinin sol kısmından sarkan kılıcını (gladius) düzeltirken, yere düştüğü esnada, sol omzundaki kılıfından fırladığını fark etmediği mızrağını az ötesinde gördü. İşte o zaman, ilikle-rine kadar ürperten bir dehşetle cezanın ağırlaşacağını düşündü. Yediği yumruk, arkadaşı Quintus Labienus'u korumak adınaydı ama katmerlenecek olması kendi hatasıydı işte.

O tanıdık fısıltı tekrar sokuldu dehşetinin kıyısından, '...Dedim ki bu yol evimin yoludur. Hayır dedi öfke ve acımayla, kılıçlar ve mızraklar sarmış köşe başlarını... Uzakta gördüğün ev senin evin, evet... O tanıdık huzur senin... Ama artık geriye dönemezsin. Bir daha asla eve dönemezsin...'

Silahlarına ek olarak taşıdıkları seksen sekiz libreyi¹ aşkın takviyeli donanımları yüzündendi bu bitkinlik. On iki buçuk mili gidiş intikal yolunun sonundaki harekât alanına yaklaştıklarında gruptan tek kopan Labienus olmuştu. Operasyon alanına baskın ve müdafilerle yapılan çarpışmanın ardından Labienus iyice güçten düşmüştü. Çarpışmada tahta kılıçlar yerine, namlularına keçe sarılı gerçek silahlar kullanılmış, buna karşın kimse ciddi bir yara almamıştı. Fakat dönüşte Labienus, yardım isteyen bakışla-

---

1 40 kg. civarı

rını müfreze liderinden ayırmaktan sürekli geri kalıyor, diğer on dokuz arkadaşının öfke dolu homurtularının hedefi oluyordu. Bir şeyler yapılmalıydı! O da müfreze komutanı olarak, bu sakıncalı sorumluluğu üstlenmekten çekinmedi. Ama bunun elbette zorlu bir karşılığı olacaktı.

Eğitmen Alexius Heximus, talebelerine üst üste asla iki defa vurmazdı. Henüz çok genç olan bu çocuklara olması gerekenden fazla sert davranması itibarına zarar verirdi zira. Elli beş yaşındaydı. Yetiştirdiği sayısız savaşıdan hiçbirinin, talim dönemlerinin aksine, onu sonradan lanetle anmamasıyla övünürdü. Saygın bir muharebe öğretmeni olmanın sırrının, gençlere kendi iç dünyalarına yönelik düşünme payı bırakması olduğuna inanır, hikmetli nasihatlerle onları amaçlarına odaklamaya çalışırdı. Buna rağmen, bozuk ağız, sert yumrukları ve acımasız cezaları dillere destandı.

En az talebeleri kadar yorgun ve toza toprağa bulanmış bedenini kabarttı. Neredeyse baldırları ölçüsünde kalın ve damarlı ön kollarını belinin arkasında birleştirdi. Sandallarının hışırdattığı mıcır ve talaş artıklarıyla kaplı talim alanını sakince adımladı. Blok halinde bir kayadan yontulmuşçasına kalın omuzlarında ağır ağır atan nabzını gösteren mavi damarlar kıvıldıyordu. Genç Gaius Julius'un önünde dikildi, "Tek bir yumruk!.." dedi hırıltılı bir sesle. "Tek bir yumruk seni sadece devirmekle kalmadı, çağının en iyisi olan zırhının ve silahlarının dahi kontrolünü yitirmene sebep oldu. Bu it sürüsüne liderlik edebileceğini mi sanıyorsun köpek? Sen bir hiçsin! Diğer sümüklüler gibi, hayata ve hakikatlere dair hiçbir fikri olmayan bir ana kuzususun." Bunları söylerken, göğüs zırhından, her nasılsa temiz kalmış bir mendil çıkararak delikanlıya fırlattı, "Tanrıça Venüs aşkına, kanını sil ve bir lider gibi davran artık!"

Orantılı yüzü ve o yaralı Romalı burnunda belirgin bir azamete bakışlarını dikleştirdi Julius. Kumral saçlarının altından sarktığı

miğferini hafifçe geri itti ve izin istemeden konuştu, “Bana haksız yere vurdun Alex Usta!”

“Demek öyle?” diyerek, bir adım daha yaklaştı Alexius. Julius, bunun iyi bir alamet olmadığını sezerek kasıldı. On dört yaşındaydı ama onu ve arkadaşlarını pürüzsüz birer çelik parçasına çeviren aralıksız talimler sayesinde nasıl davranması gerektiğini biliyordu. Zihin ve ruhunun en saklı kısımlarına kadar sinen bu karanlık bilgi, onu ölçülü bir öfke ve yerinde bir tedirginlikle her ihtimale karşı hazır kılıyordu. Can acısını altı yaşından itibaren öğrenmeye başladıkları için eski Sparta’nın efsanevi savaşçılarından farksızlardı. Ancak onların asıl talihi ve bir ölçüde de laneti, Alexius gibi kusursuzluk düşkünü bir eğitmenin hükmü altında olmalarıydı.

“Demek haksızlığa uğradığını düşünüyorsun Julius.”

Delikanlı, bu defa bir şey söylemedi ancak toprak rengi gözlerindeki o sitemkâr ifadeyi de değiştirmede.

Alexius, alev alev yanan bakışlarını çocuktan ayırmadan, dudaklarına acı bir tebessüm yerleştirdi, “Haksızlık demek! ‘Sosyal Savaş’ ne için yapıldı çocuk?”

Birden talim alanındaki diğer seçkin yirmi talebesine dönerek onlara da aynı soruyu sordu. “Söyleyin köpek yavruları, üç yüz binden fazla Romalı, henüz iki yıl önce biten ve üç kanlı yıl boyunca devam eden o korkunç iç savaş boyunca ne için öldü?”

Soylu sınıftan olmayan ya da doğrudan Roma vatandaşı olma hakkı elde edemeyenlere çektirilen acılar tüm cumhuriyet coğrafyasının taşına toprağına sinmişti. Yaşları henüz on üç ile en beş arası olan bu çocuklar bile neler olup bittiğinin farkındaydılar. Bu yüzden, soruyu yersiz bulduklarını belli eden ifadelerle önlere baktılar.

“Cevap verin köpekler!”

“Sen daha doğrusunu bilirsin Alex Usta,” dedi Julius.

“O halde dinleyin de haksızlık nedir iyi belleyin!”

***

Roma, son kral Lucius Tarquinius Superbus’la birlikte monarşi devrini kapatıp cumhuriyet rejimine geçtikten sonra MÖ 509’da İtalyan yarımadasında eskiden rastlanmayan şiddette yayılmacı bir politika izlemeye başlamıştı. Diğer Latin şehir devletleri ile girişilen kanlı mücadeleler, erken cumhuriyet döneminde bazı kentlerin kesin yenilgileriyle sonuçlandı. Bu şehirler, mağlubiyetlerinin ardından Roma ile ‘zorunlu’ ve ‘zorlu’ bir ittifaka dahil oldular. Korkunç akıbetin pek yakınlarında olduğunu gören diğer Latin kentleri ise gönüllü halde Roma ile iş birliğini seçtiler. İlk iki asır, adil bir hakem konumundaki Roma ile ilişkileri makul seviyedeydi. Ne var ki giderek güçlenen Galya birliği ve Cermen baskısındaki Cumhuriyet için işlerin eskisi kadar iyi gitmediği dönemler başladığında, Roma’nın tavrı daha baskıcı bir hal aldı.

İç işlerinde serbest olan Latin devletlerinin oluşturduğu konfederasyon, uzun yıllar birbirini kovalayıp on yıllara ve ağır ağır asırlara bağlarken adil bir federatif yapı talep etmeye başladı. Esasen hepsi birer Roma müttefikiydi ve aynı ticaret yollarının güvenliğini tehdit eden ortak düşmanlara sahiplerdi. Oysa Roma, yolların emniyeti hususunu ittifakın kuzey kanadındaki şehirlere yıkararak denizde tek başına hakimiyet elde etmeye çalışıyordu. Konfederasyonu en çok rahatsız eden hususlardan biri buydu. İddialarına göre Romalı aristokratlar, deniz ticaretinde, ortak düşmanlarıyla gizli anlaşmalar yapmaktan çekinmiyorlardı.

Aslında Roma, kendi zaaflarının farkındaydı. Bunların en büyüğü ise şaşkırtıcı şekilde askeri planda beliriyordu. Kültürel hakimiyeti ve kurucu güç olmasının verdiği itibarla böyle bir sorunu yokmuş gibi davransa da mesele gün gibi ortadaydı. Roma lejyonlarında süvari birlikleri bulunmuyordu! İşte devlet bu açığını kapatmak için müttefiklerinden faydalanıyordu. İttifaka dahil

şehirler, çeşitli sayılarda tam donanımlı süvari birlikleri oluşturmak ve süresiz şekilde beslemek zorundaydılar. Roma, bu birlikler için önemsiz bir nakdi yardımda bulunuyor, daha da ilginç Romalı subayları 'gözlemci' vasfıyla bu orduların komuta kademelerinde tutuyordu. İşte ticaret yollarının emniyeti bu 'çift başlı' süvari birliklerinin uhdesindeydi.

Öte yandan Roma vatandaşlarının senatoya seçilme hakları varken İtalyan müttefikleri tek bir temsilci dahi gönderemiyorlardı. Üstelik Romalılar vergiden de muaflardı. Öteki İtalyan şehirleri ise bir yandan süvari beslerken bir yandan da vergi mükellefi olarak bir nevi ağır haraçla muhatap olmaktan bıkmışlardı. Ancak müttefikleri çileden çıkararak asıl husus, oy hakkında yoksun bırakılmalarıydı. Seçim iradesine sahip olmanın, Latinler adına hayatı kolaylaştırıcı tesirler getireceği açıktı. Kuşku yok ki, bu şekilde ellerinde güçlü bir pazarlık kudreti olacaktı. Ancak Romalı seçkinler, eninde sonunda ayrıcalıklarına ilişecek her türlü tehlikeyi bertaraf etme hususunda pek mahirdiler. Tüm bu adaletten uzak ortamın doğurduğu hoşnutsuzluk ise yıldan yıla büyüyordu.

Nihayet MÖ. 338 yılında, Latinlere kimi hakların verilmesi, bu sayede konfederasyon üzerinde oluşan baskının bir ölçüde azaltılmasına karar verildi. Bu süreç yarımada boyunca özgürlüğün, mutluluğun ve umutların geri geldiği günlerdi. Fakat Latin temsilcileriyle aylar süren görüşmeler sonucu ilan edilen haklar, daha çok vergi ve beslenen süvarilerin azaltılması gibi mevzu esastan uzak bir 'iyileştirme' planında kaldı. En önemli ve ümit verici tek yenilik, Latinlerin, Romalıların yanında bir 'yarı vatandaşlık' statüsüne kavuşmalarıydı.

Bununla birlikte 'tam vatandaşlık' hâlâ uzak bir düştene ibaretti. Uzun yıllar boyu devam eden iyi niyet temalı istişareler hiçbir işe yaramadı. Roma, muhataplarını dinliyor ancak kibir yüklü inadını kırmıyor, gerektiğinde aba altından sopa göstermekten ve kara ordularındaki ezici üstünlüğüyle askeri müda-

halelerden geri durmuyordu. Sıkça kullandığı yöntem ise talep sahiplerinin arasından satın aldıkları mühim adamlarla kafaları karıştırmaktı. Ancak günü kurtarmaya yönelik arızı çözümlerin meseleleri daha da büyüttüğünün farkına vardıklarında, her şey için çok geç olacaktı.

II

Son yüzyılda ise Roma için yeni bir sorun daha ortaya çıktı. Latinler, yasa dışı yollarla Roma'ya geliyor ve içerde gizlice teşkilatlanmış bağlantıları sayesinde vatandaşlık elde ediyorlardı. Yakalananlardan yüklü bir tazminatla birlikte hakları geri alınıyordu elbette. Hatta, bu yasadışı göçün sorumluları üç yıldan başlayan ağır kürek cezasına çarptırılıyorlardı. Bu enikonu alçaltıcı durum, Latin siviller adına kısmen makul görülebilirdi. Ne var ki soylu süvariler bu duruma boyun eğmeyi kesin olarak reddettiler. Roma'nın gelişimine bunca katkılarına rağmen sürdürülen ve bir türlü kırılmayan bu ayrımcılık zinciri canlarına tak etmişti.

Bu süreçte itaatsizlikle başlayan huzursuzluklar, çok geçmeden şiddete dönüştü. Güçlülükle bastırılan isyanlar yayılıyor, asi şehirler, sahip oldukları zorlu süvari orduları vasıtasıyla siyasi ayrılıklarını bir kenara bırakarak birleşiyorlardı. 'Gözlemci' hükmündeki Romalı subayların taraf değiştirmeleri ya da ansızın sırta kadem basıp eski bir ahırın arkasında ya da kör bir kuyunun içinde cesetlerinin bulunması alışılmış vakalar haline gelmişti. Romalılar adına, tüm bunların sebep olacağı korkunç yıkımı görmemek tek kelimeyle çılgınlıktı. Mevcut durum karşısında sağduyunun sesini dinleyenler de yok değildi kuşkusuz. Senatonun en büyük ikinci grubu, muhalif Populares (Halkçı) hizbine ait reformist Tiberius ve Gaius Gracchus kardeşlerin uzun yıllara yayılan çabaları, senatonun büyük kanadı Optimates tarafında yeterince karşılık bulamasa da umutları diri tutmaya yetmişti. Ama MÖ.

121'de tertiplenen kanlı bir suikastla Gracchus kardeşler ortadan kaldırılınca, yarımada'daki gitgide radikalleşen partizan gerginlik yeniden büyüdü.

Hemen peşleri sıra siyaset sahnesinde parlayan, yine Populares grubundan Marcus Flaccus, Gracchus kardeşlerinden izinden gitmeye karar veren, azimli, cesur ve idealist bir soyluydu. İki kuşak öncesine kadar şövalye sınıfından olmalarına rağmen patrici² sınıfına kabul edilmiş bu ailenin nüfuzu hatırı sayılır seviyede yüksekti. Ayrıca Populares kanadının etkili desteğiyle Konsül seçilmeyi de başarmıştı. İnkna edici hitabeti ve affedici, samimi tavırlarıyla bir şeylerin değişebileceğine dair umutları kısa sürede yeniden yeşertti. Her ne kadar patrici kanadı Optimades'in kadim üyeleri tarafından hor görüldüğünü bilse de Marcus Flaccus, kendini devlet ve milleti için yakmaktan çekinmeyecek kalibrede biriydi. Onu ilk defa gören, kurucu nesle ait o eski nesil kahramanların kumaşından olduğunu derhal fark ederdi. Ufak tefeki ama iradesinin gücü; ölümden ve aşağılanmaktan korkmayan, sakın, uzlaşmacı ve gerektiği zaman savaşıcı tavırlarından derhal anlaşılıyordu.

Marcus Flaccus MÖ. 119 başlarında, bir isyanı bastırması bahanesiyle Roma'dan uzaklaştırıldı. İki ay kadar süren başarılı bir müdahalenin ardından Roma'ya döndüğünde ise çiçeklerle dolu bir zafer takıyla değil, yeni inşa edilip gövdesi neftle yağlanmış çirkin bir çarmıhla karşılandı. Yüksek yargıçların yeterli bulunduğu birtakım söylentiler, onun bizzat bastırıldığı isyanın hakiki tertipçisi olduğu yönündeydi. İddiaya göre, Flaccus'un asıl maksadı kargaşalığı büyütüp olağanüstü hallerde kanuni bir hak olan altı aylık diktatörlüğünü ilan etmek ve bu sayede diğer konsül, Optimates kanadının temsilcisi Otacilius'u görev süresi gelmeden saf dışı edebilmektir. Ailesi Cermanya sınırına sürgüne gönderilen ve mallarına el konulan Marcus Flaccus, Roma'ya uzanan

---

2 Soylular

Via Appia üzerinde çarımıha gerildi. Çeyrek asır önceki o karlı günün alametlerini, hâlâ ocak ve kamp ateşi başlarında dinlenirken hâlâ ürpererek anlatıyordu Romalılar.

Flaccus'un kanlar içindeki yaralı bedeninin çarımıhta sekiz gün boyunca yaşadığını ve o sessizce can çektiği müddetçe üzerindeki alçak bulutları kızıl-mor bir ışığın sardığını söylerler. Ama yalnızca çarımının yükseldiği tepenin etrafındaki bir millik alan boyunca yağın kırmızı karla ilgili rivayetler, genel olarak uydurma olarak kabul edilir. Öldüğü gece yaşanan zelzele ve Vezüv'ün bir ay boyunca kül püskürttüğüne dair söylentileri doğru kabul etmekte bir sakınca görülmez. Fakat o yılın baharında doğan çift başlı buzağı ve kuzuların sayısı ve bunların yarısından fazlasının doğumdan hemen sonra ölmeyip iki yıla kadar yaşayanlarının bulunduğu dedikoduları uydurma olabilir. Bununla birlikte kınlarında kendiliğinden kırılan kılıçlar, sabahları tuzlanmış bulunan tarlalar, şehrin taşrasında çıkan büyük bir yazlık saray yangınında, kimsenin dışarı çıkacak takati bulamayarak yanması gibi korkunç vakaların çoğu mutlak olarak doğru olan uğursuz alametlerden kabul edilir.

Flaccus'un ölümünün ardındaki çözümsüzlük, doğal olarak daha da girift bir hal aldı. Umutsuzluğun fitne yüklü alaycı yüzü, gölgeli kapı eşiklerinde ve senatonun kuytu, toz kokulu unutulmuş odalarında yeniden belirmeye başladı. Roma'nın, tüm gücü ellerinde tutan kemikleşmiş soylu aileleriyle mücadele etmek neredeyse imkansızdı ama buna bir an önce girişilmezse de akıbetin pek parlak olmayacağı ortadaydı. Optimates kliği, saflarını güçlendirmeye çalışırken cumhuriyetin de mahvını hazırlıyordu ancak kadim hanedanlarla çevrili bir iktidarın sunduğu en büyük nimet, kibir ve kişisel çıkarların inşa ettiği o kadim puttan başkası değildi.

İşte o günlerde bir başka reformist düşünceli İtalyan, Marcus Livius Drusus çıktı ortaya. Yiğit Gracchus kardeşler ve korkusuz

Marcus Flaccus'un izlerinden giderek adil toprak dağıtımını ve Latinlere vatandaşlık hakları verilmesi hususlarını hararetle savunmaya başladı. Onun en büyük destekçilerinden biri de Julius'un amcası, Marius Julius oldu. Halk³ sınıfından peş peşe beliren bu yılmaz ve korkusuz tavırlı gençler, Optimates'in ihtiyar kodamanlarının canını sıktığı kadar, korkularını da arttırıyordu. Aslında karşılıklı tavizlerle iki taraf da hak ve ayrıcalıklarının büyük kısmını koruyabilirdi; ancak alışkanlıkların prangalarını kırmak, Romanın destansı surlarını yıkmaktan çok daha zordu.

Yine de Optimates grubu patricileri, bu yeni belayı bir müddet olsun oyalayabilmek için, Drusus'tan, fikirlerini yazılı halde senatoya getirmesini ve savunmasını istediler. Marcus Livius Drusus, o inatçı ve özverili tavrını koruyarak derhal istenileni yaptı. Öne çıkık öfkeli alının gölgede bıraktığı gözlerine kan oturuncaya kadar aralıksız çalıştı ve bir reform paketi hazırladı. Ne var ki onun alın yazısı da Gracchus kardeşler ve Flaccus'dan farksızdı.

Drusus, yağmurlu bir sonbahar günü evinde, içlerinde Marius Julius'un da bulunduğu senatodaki grup arkadaşlarıyla paketin son detaylarıyla ilgili toplantı yaparken, köle sınıfından (servus) olduğu kısa sürede anlaşılan bir suikastçı tarafından on iki bıçak darbesiyle ağız yaralandı. Soğuk bir yağmurun perdesine gizlenmiş katil, muhafızların arasından salona kadar süzölmeyi başarmış ve zehirli hançeriyle Drusus'u yaralamayı başarmıştı. İdealist genç, aynı günün gecesinde hayata gözlerini yumdu. Yenilikçi fikirlerin tek sahibi olarak görülen kişi artık Marius Julius'tu.

Ancak Marius, diğerleri gibi değildi. Sert adamdı. Gülümsemez, kimselere kolay kolay güvenmez, temel nezaket kurallarını bile kümese sinsice yaklaşan bir tilkinin kurnazlığı olarak görürdü. Dostu yoktu ama saygı uyandırırdu. Fikirlerin şiddet yoluyla bastırılmasının, hâkim grupların temel pratiği olduğunu çok önce-

---

3 Populares-Pleb

den benimsemişti. Ona göre kimden gelirse gelsin şiddete misliyle mukabele edilmeliydi ancak bunun için örgütlenmek şarttı. Bu yüzden de sükunetin oluşacağı döneme kadar sakin kalmalı ve etkili bir yapılanmaya girişilmeliydi.

Neticede Marius'un büründüğü sessizlik, şimdilik üzerindeki baskının da bir miktar kırılmasını sağlamıştı. Ama yine de sakıncalı biri olarak Roma'dan uzak bir bölgede görevlendirilmesi senatoya rahat bir nefes aldıracaktı. Batı Anadolu'da, Bergama merkezli valiliğe atanması işte bu dönemde gerçekleşti. Meşhur askerî reformlarına da burada başlayacaktı. Fakat bu durgunluk ve Marius'un aniden uzaklaştırılması, Latin ittifakı üzerinde mutlak bir dönüm noktası oldu. Haklarını siyasi baskı ve yenilenmesi umut edilen kanunlarla elde edemeyeceklerine kesin olarak inandılar. Tek çözümlün kaba kuvvet olduğu o alacakaranlık günler gelmişti. Latinler kararlı bir tavırla silahlarına sarıldılar. İşte bu dönem, Roma tarihinden 'Sosyal Savaş' dönemi olarak adlandırılacaktı.

***

Alexius Heximus, şimdi Gaius Julius'la burun burundaydı, "Hepimiz halktan gelen düzmece soylularız çocuk. İki ya da en fazla üç kuşaktan öteye isimsiz birer atanın evladınız. O yüzden bize verilen asalet ünvanları da ağızlarımıza birer parça bal çalmaktan öte değil. Böylece sadakatlerimizi satın alıyorlar! Ah Romalılık!.." Alaycı bir ifadeyle kaldırdı ellerini. "Geriye doğru en az beş kuşağın tasdik edilmiş şeceresine sahip olmayan hiç kimse birinci sınıf patrici olamıyor ne yazık ki. İddiasında doğru olanların bile senatodaki diğer particilerden onay alması şart. Devlet hizmetinde parlamayı bilen bir iki aile büyüğümüz sayesinde bugün Roma'da onurlu bir yerimiz var, Julius. Biz sürünerek, tırnaklarıyla kazıyarak yükselenlerdeniz. Ama daima haksızlığa uğradık, bundan sonra da uğrayacağız. Ya buna alış ya da talim alanını terk et!"